

יסודות הגיאוגרפיה הכלכלית

פרופ' מיכאל סופר

סוג הקורס: שיעור

היקף שעות: 2 ש"ס

מסטר: ב

שנת לימודים: תשפ"א

א. מטרת הקורס

המטרה הראשונית של הקורס היא להקנות בסיס רחב במושגי היסוד של תחומיה השונים של הגיאוגרפיה הכלכלית. הכוונה להגיע להבנה טובה של התיאוריות והמודלים העיקריים המסבירים את התהליכים הכלכליים המתרחשים במרחב הגיאוגרפי, את תפוסתן ומיקומן של פעילויות כלכליות על פני המרחב, את התגובה הכלכלית לתמורות המרחביות, ואת התוצר המרחבי השונה. בנוסף, להבין את מהותן והשפעתן של העלויות שמייצרים המרחב והמרחק וכיצד עלויות אלה משפיעות על מיקום פעילויות בעלות מימד כלכלי. מטרה נוספת היא להקנות ידע על גישות אלטרנטיביות להבנת פעילויות כלכליות ושונותן המרחבית ברמות השונות – מרמת הפרט, דרך רמת הקהילה, היישוב, האזור, המדינה ועד לרמה הכלל-עולמית.

ב. תוכן הקורס:

1. תחומי המחקר בגיאוגרפיה כלכלית
2. מושגי יסוד: צריכה, ייצור, חליפין, מגזרי המשק, תוצר לאומי, ביקוש והיצע, דעיכת המרחק, אגלומרציה, יתרון יחסי, גלובליזציה
3. המערכת הקפיטליסטית:
 - היסטוריה התפתחותית
 - גלי צמיחה ונסיגה
 - תהליך ההבנייה מחדש
 - החלוקה המרחבית של כוח העבודה
4. מערכת התחבורה ותפקידה במיקום פעילויות כלכליות
 - תנאי היווצרות דרך
 - עצמת תנועה ומודל הגרביטציה
 - אמצעי תחבורה והתחרות ביניהם
 - מיקום פעילויות כלכליות על פי הוצאות הובלה
5. פעילויות במגזר החקלאות
 - מהפכות חקלאיות, טיפוסים משקים חקלאיים והשונות בתפוסת פעילויות חקלאיות
 - מיקום פעילויות חקלאיות ושאלת הרנטה הקרקעית
 - תמורות במגזר הכפרי
6. פעילויות במגזר התעשייה
 - מאפייני התפוסת של הפעילות התעשייתית בעולם
 - מחזוריות של ענפים ומוצרים
 - מיקום פעילויות תעשייתיות
 - מרחבים תעשייתיים חדשים
 - חברות רב-לאומיות ושיקולים גלובליים

- 7. פעילויות מסחר ושירותים
 - תיאוריית המקומות המרכזיים
 - הדינמיקה של המגזר השלישוני
 - ענפי השירותים לסוגיהם
 - ערי עולם
- 8. הגיאוגרפיה הכלכלית החדשה
- 9. פיתוח ותת-פיתוח

ג. מטלות הקורס:

1. חובת הגשת כל התרגילים אשר משקלם בציון הסופי הוא 30%.
2. אם יותר לקיים יום סיור אזי חובת השתתפות ביום סיור. הסיור יתפרש על פני אחד מימי חמישי ויתקיים באזור שכונת המרכז המסחרי והמע"ר של תל-אביב. ההגעה תהיה עצמית ופרטים נוספים יימסרו במהלך הקורס.
2. עבודת סיום אשר משקלה 70% מהציון הסופי.

ד. ביבליוגרפיה: (חובה ורשות)

ספר הלימוד המרכזי:

Stutz, F.P. and Warf, B. (2007) **The World Economy: Resources, Location, Trade and Development** (5th edition), Pearson – Prentice Hall, Upper Saddle River, New Jersey.

ספרי לימוד נוספים:

Clark, G. L., Feldman, M. P., Gertler, M. S., & Wójcik, D. (2018). **The New Oxford Handbook of Economic Geography**. Oxford: Oxford University Press.

Coe, N., Kelly, P., & Yeung, H. W. C. (2013). **Economic Geography: A Contemporary Introduction**. New York, NY, USA: John Wiley & Sons.

רשימת מקורות רשות:

1. Haggett, P. (2001) **Geography: A Modern Synthesis**, Third Edition, Harper & Row, N.Y
2. Gregory, D., Johnston, R., Pratt, G., Watts, M. and Whatmore, S. (Eds.) (2009) **The Dictionary of Human Geography**, Fifth Edition, Blackwell Publishing, Malden.
3. אורון, י., מארק, נ., עופר, א. (ללא שנה) מבוא לכלכלה: מאקרו כלכלה, מהדורה שנייה, עמיחי, נתניה.
4. אורון, י., מארק, נ., עופר, א. (ללא שנה) מבוא לכלכלה: מיקרו כלכלה, מהדורה שנייה, עמיחי, נתניה.

אתר המפנה לקישורים בתחומים שונים של גיאוגרפיה

[/http://geography.about.com](http://geography.about.com)